

Radní LK Pavel Petráček: Ne na mém dvorku

03. 07. 2012 10:13

Liberecký kraj patří k realizátorům pilotního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR s názvem Podpora transformace sociálních služeb, který je z podstatné části hrazen z fondů EU. Jeho cílem je umožnit lidem s postižením – zejména mentálním – žít životem, který je běžný pro jejich vrstevníky. Měly by tedy zmizet velké ústavy, připomínající (dnes již naštěstí pouze svým vzhledem) spíše represivní zařízení a klienti by se měli přestěhovat do běžných domků, kde by – samozřejmě pod dohledem zkušeného personálu – začali žít příjemnější život. Bohužel musím konstatovat, že se realizace projektu poněkud komplikuje. To samozřejmě nevádí jenom mně, ale zejména klientům některých zařízení a jejich pracovníkům. Kde je problém?

Úvodem je nutné říci, že se ocitáme v poněkud paradoxní situaci. V našem kraji mají totiž být transformována dvě zařízení – Domov pro osoby se zdravotním postižením v Mařenicích a Domov Sluneční dvůr v Jestřebí. Ačkoliv se obě instituce od sebe prakticky neliší, vše probíhá podle plánu pouze v Mařenicích. Zrušení tamního „domova“ a jeho nahrazení domky v Novém

Boru a Cvikově je dobře připraveno a neprovázejí ho žádné komplikace. Naopak reorganizaci Domova Sluneční dvůr se zatím nepodařilo vůbec zahájit. Není totiž zatím stanovená lokalita, kam se jeho klientky přestěhují. Umístit domky ve své obci totiž odmítli nejprve představitelé Ve Stráži pod Ralskem, poté v Doksech, Oknech i Zákupcích. Jednání jsou tedy stále v bodě nula, nyní je přítom ve hře Česká Lípa, Jestřebí, Zahrádky a Staré Splavy. Kde je problém?

Oficiální zdůvodnění samospráv (například snížení cen nemovitostí či velký počet handicapovaných žen v obci (!) je nejen nekorektní ale i zároveň vágní. O tom, jaké jsou skutečné motivy, se mi nechce příliš spekulovat.

Důvody k otázkám přítom jsou rozhodně na místě – rozhodnutí obcí totiž mimořádně komplikuje život dvaapadesáti mentálně postiženým ženám a jejich ošetřovatelům. Starostové dotyčných obcí nechtě mi tedy prominou, nicméně pár slov o jejich možných motivech napíši. Značně by mi přítom ušetřili práci, kdyby byli upřímní a – třeba mezi čtyřma očima – mi prozradili své skutečné motivy. To se dosud nestalo, nicméně mají v tomto ohledu u mne stále dveře otevřené.

První, co mne napadá, je anglický pojem NIMBY, tedy ze zkratky volně přeloženo: ne na mém dvorku. „Nimbyista“ je člověk, který využívá elektřinu, dálnice a všechny výdobytky moderní doby, ale nechce je mít ve své blízkosti. Takový člověk je toho názoru, že má být o mentálně postižené důstojně a kvalitně postaráno. Pouze nechce nic z toho na dohled od svého domu či bytu a to, že tak zákonitě musí být dotčen někdo jiný, ho nezajímá. Ví, že hovořit o „dotčení“ obce tím, že v ní žijí mentálně postižení, to je přítom něco, co se ve slušné společnosti nedělá. To však neznamená, že se to neděje někde v soukromí, nebo nad skleničkou. Takový člověk často zahazuje svoji řeč pokryteckými slovy: „Nic proti postiženým, ale...“

Pokud se pak v takové obci podobných jedinců sejde více (nebo i méně, ale jsou slyšet), je možné, že je starosta a samospráva vyslechnou a vyjdou jim vstříc. Zvláště, když vědí, že je jejich postavení v obci křehké a hlasy těchto „humanistů“ je mohou v příštích volbách poslat do opozice.

Druhý důvod je pak ještě bizarnější. Je totiž možné, že si v tomto případě někdo plete péči o mentálně postižené s politickým bojem. Pokud totiž bude o takovém zařízení rozhodnuto, můžou to vnímat jako úspěch současné krajské reprezentace. A to se může někomu (ne nutně přímo příslušným starostům) zajídat, třeba proto, že je jeho strana na krajské úrovni v opozici. Něco takového se dá shrnout pod heslo „čím hůře, tím lépe“.

Dlouze jsem přemýšlel o dalších možných motivech, ale žádný rozumný mne nenapadá. Nechce se mi věřit tomu, že by dotyční radní a starostové měli osobně něco proti mentálně postiženým. Nechce se mi věřit tomu, že jsou zastánci toho, aby tito lidé žili v nedůstojných podmínkách. Nechce se mi věřit dokonce ani tomu, že oni sami nechtějí, aby domky pro mentálně postižené ženy v jejich obci stály. Bohužel jsem však přesvědčen, že namísto svého svědomí a lidství podlehl nesmyslným argumentům a nepodloženým obavám. Nevím jak vy, ale já bych se s takovým rozhodnutím srovnával mimořádně obtížně.

Tuto věc totiž nelze bagatelizovat slovy „nebude v Doksech, bude v České Lípě“. Odmítnutí vedení obcí totiž vážně ohrožuje celý projekt. Pokud nebude vše podle harmonogramu, peníze z Bruselu prostě nepřijdou. Přítom Domov Sluneční dvůr není něco, čím bychom se mohli

v cizině chlubit – aby nedošlo k nedorozumění, mám na mysli technický stav a zastaralou koncepci budovy, ne pracovitý a obětavý personál, kterým se naopak chlubit můžeme.

Nejde však o chlubení v cizině či o názor Bruselu. O nemocné a seniory se přece staráme proto, že jsme civilizovaní lidé, ne proto, že se bojíme pokuty či toho, co řeknou sousedé! Za světem přitom stále zaostáváme více než dost. Projekty rezidenčních domovů totiž fungují například v USA několik desítek let. Nazývají se – pokud to vedení příslušných obcí zajímá – „Miracle house“ a jejich účelem je nabídnout důstojné, komfortní bydlení s funkční administrativou v komunitě, která poskytuje postiženým odpovídající zázemí, kde by mohli rozvíjet své schopnosti a stát se platnými a produktivními členy této komunity. Takové domy jsou například nedaleko Richmondu a mnohde jinde. Evropská unie také již několik let prosazuje trend „osvobodit“ klienty z ústavů a umožnit jim život v komunitách. Je to neoddiskutovatelně správný směr, který by měl prosazovat každý civilizovaný člověk.

Kladu si otázku jestli ti, co svým rozhodováním brzdí dokončení tohoto projektu, si tohle všechno uvědomují.

Pavel Petráček,

krajský radní pověřený vedením resortu sociálních věcí Libereckého kraje